

Topinstituut Watertechnologie

Wetsus wil samenwerking met waterschapswereld

Schoner en genoeg water voor iedereen tegen een acceptabele prijs is één van de grote mondiale uitdagingen. Het onderzoeksinstituut Wetsus in Leeuwarden denkt met nog te ontwikkelen nieuwe technieken een bijdrage te kunnen gaan leveren aan het oplossen van deze waterproblematiek. En de waterschappen kunnen daar in participeren. "Dat zou helemaal niet stom van ze zijn", stelt Wetsus-directeur Cees Buisman uitnodigend.

TEKST AD MOERMAN

Tot nog toe lopen de waterschappen de deur nog niet echt plat bij Wetsus (samenvoeging van wetter, Fries voor water, en sustainable). Alleen Wetterskip Fryslân (sinds vorig najaar) en sinds kort Waterschap Hunze en Aa's participeren in Wetsus, dat de ambitie heeft om uit te groeien tot het Europese 'Centre of Excellence' op het gebied van water. Drinkwaterbedrijven en het bedrijfsleven zijn enthousiaster om jaarlijks de contributie - hoogte afhankelijk van soort lidmaatschap, minimaal 10.000 euro per jaar en oplopend tot maximaal bijna twee ton - te betalen. "Een multidisciplinair topinstituut", vertelt Buisman, sinds eind 2003 de eerste werknemer van Wetsus. Inmiddels werken er zo'n vijftig mensen en lijken de miljoenen, van zowel overheidszijde als vanuit het bedrijfsleven, binnen te vliegen. "De eerste drie jaar hadden we een budget van zeven miljoen euro. Voor de komende vijf jaar is daar vijftien miljoen bijgekomen", meldt Buisman. Maar dat is nog lang niet alles. Wetsus wordt het fundament van het Technologische Topinstituut Watertechnologie. Over de oprichting van dit instituut bereikten minister Brinkhorst, bedrijfsleven en de kennisinstutenten begin april overeenstemming. Het Wetsus-

bestuur is ook het tijdelijke bestuur voor het TTIW en is bezig om een budget voor vijf jaar van zeventig miljoen euro binnen te slepen. Dit geld moet komen uit het Fonds Economische Structuurversterking. Deze FES-pot wordt gevuld uit de aardgasopbrengsten en is bedoeld voor onder andere investeringen in de kenniseconomie.

Nieuwe technieken

Het idee achter Wetsus is dat de Nederlandse watertechnologiesector meer kan bijdragen aan economische en maatschappelijke doelen dan nu nog gebeurt. "We hebben wereldwijd de reputatie dat we veel afweten van water. Maar de kennis is te versnipperd om echt te gelde te kunnen maken. Bovendien kunnen we die nieuwe technieken alleen ontwikkelen als we de uitdagingen multidisciplinair aanpakken", stelt Buisman die daarom binnen Wetsus kennis van de universiteiten van Wageningen en Twente, uit de drinkwatersector; de afvalwaterbranche en uit de industrie bundelt of wil bundelen. Die gezamenlijk kennis moet leiden tot meer innovatieve kracht en als gevolg daarvan tot winstgevendheid. Ook op maatschappelijk vlak zou winst te behalen zijn. Volgens Buisman zijn nieuwe technieken ook nodig om kostenefficiënt aan de eisen van de Kaderrichtlijn Water te voldoen. "Wij zijn op

De experimenteerhal van Wetsus.

zoek naar technieken waarvan we zeggen 'kan niet', maar als het wel zou kunnen dan zou er echt sprake zijn van een doorbraak. Tot nog toe vallen de resultaten niet tegen. Integendeel. Binnen twee jaar is Wetsus bijvoorbeeld wereldwijd koploper bij onderzoek naar energieopwekking met behulp van bacteriën", aldus Buisman.

Samenwerking

Buisman ziet rond Leeuwarden steeds meer instituten en bedrijven op het gebied van watertechnologie samenklonteren. Hij is van mening dat het goed zou zijn als ook de waterschappen en STOWA zouden toetreden

tot Wetsus. "Kennis uit de drinkwatersector en de industrie komt dan ook beschikbaar voor de waterschappen. Technieken uit de drinkwatersector zijn in de toekomst nodig om oppervlaktewater schoner te krijgen. Met STOWA zijn we er overigens al bijna uit. Ze gaan naar verwachting net als de gezamenlijke waterleidingbedrijven op projectbasis meedoen. Dat Leenen wat anders zegt (zie kader), komt misschien omdat we nog onderhandelen", lacht Buisman die in dijkgraaf Paul van Erkelens van het Wetterskip Fryslân vorig jaar zijn eerste medestander uit de waterschapswereld vond. Van Erkelens toont zich enthousiast over de ontwikkelingen op het gebied van watertechnologie in het noorden. "We participeren. Dat kost ons 10.000 euro per jaar. Dus het blijft een symbolische bijdrage aan een Fries instituut waarbij we van nature betrokken willen zijn. Maar waar we ook direct wat aan hebben. Wetsus probeert hele korte lijnen met de praktijk te hebben. Niet nog eens tien jaar studeren, maar meteen nieuwe technieken in de praktijk beproeven. Een prachtig instituut waar we als waterschapswereld nog veel meer en dieper in moeten participeren."

De projecten die Wetsus van de grond probeert te krijgen spreken behoorlijk tot de verbeelding. Wat bijvoorbeeld te denken van grootschalige energiewinning uit het verschil tussen zout en zoet water. Wanneer dat grootschalig en tegen aanvaardbare kosten kan dan

is de oplossing van het wereldenergieprobleem een flinke stap dichterbij. Ook probeert het instituut een goedkopere manier te vinden om van zout zoet water te maken. Weg mondiaal drinkwater- en irrigatiewatertekort. De bouw van een slibverwerkingsfabriek bij Wolvega is nabij. Wormen gaan in die fabriek slib 'opeten'. "We zijn ook bezig in een woonwijk in Sneek met het decentraal zuiveren van afvalwater. Bij dit onderzoek van Wetsus hebben we dus direct voordeel", meent Van Erkelens.

Het is niet de eerste keer, maar ook bij deze gelegenheid pleit de dijkgraaf nogmaals voor de aansluiting van STOWA als themalid. Dat kost per thema enkele tienduizenden euro's per jaar, maar dan heeft de waterschapswereld meer zeggenschap over de onderzoeksprojecten van Wetsus. Nu mag het Wetterskip in ruil voor haar jaarcontributie nog slechts meekijken. "Dat we vorig jaar lid werden heeft niets te maken met het doorbreken van de solidariteit in de waterschapswereld. Met het KIWA is destijds dezelfde discussie geweest als met STOWA. KIWA doet nu wel mee. Daar is een hele werkbare constructie voor gevonden en ik weet zeker dat STOWA en Wetsus elkaar ook gaan vinden", aldus Van Erkelens.

Stowa werkt breder en anders dan Wetsus

De Waterschappen kunnen sinds jaar en dag voor hun onderzoeksvragen terecht bij de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) in Utrecht. Deze organisatie brengt in opdracht van de waterbeheerders in Nederland vraag een aanbod bij elkaar. Dat zijn vragen van alle waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat. STOWA is dus vooral een 'regelclub', terwijl Wetsus een onderzoeksinstituten is. STOWA is voortgekomen uit het in 1971 opgerichte STORA, de Stichting Toegepast Onderzoek Reiniging Afvalwater. Deze organisatie hield zich in het begin bezig met kennisontwikkeling op het gebied van waterzuivering. Later kwam daar het kwaliteitsbeheer van oppervlaktewater bij. Sinds 1992 is het werkterrein uitgebreid tot de waterkwantiteit en werd de naam STOWA ingevoerd. Inmiddels is het onderzoeksgebied van STOWA uitgebreid richting vragen over waterkering en stedelijk waterbeheer.

De directe samenwerking tussen Wetterskip Fryslân en Wetsus zit STOWA-directeur Jacques Leenen niet in de weg. "Nee absoluut niet. Wij werken voor alle waterschappen en zetten onderzoeksvragen ook bij Wetsus uit. We hebben een hele goeie relatie met Wetsus. Ik begrijp heel goed dat het Wetterskip een directe samenwerking is aangegaan. Wetsus is een belangrijke speler binnen hun gebied en dan is het begrijpelijk dat je daar als Friese organisatie bij wilt horen."

Volgens Leenen beperkt Wetsus zich vooral tot watertechnologie. De onderzoeksvragen die via STOWA in de wetenschappelijke wereld worden uitgezet gaan veel breder. "Het gaat ook over vragen op het gebied van hydrologie, biologische vraagstukken of over waterkeringen. Het grootste deel van ons budget gaat bijvoorbeeld naar Alterra in Wageningen voor onderzoek op het gebied van ecologie of grondwaterproblematiek. Met dat soort vragen kunnen we bij Wetsus niet terecht."

Wetsus en het Wetterskip zouden graag zien dat ook STOWA zou gaan participeren in Wetsus. Daar zien Leenen en het STOWA-bestuur weinig heil in. "De vraag is tot twee keer toe besproken in ons bestuur. Maar wij willen blijven werken zoals we werken. Baas blijven over ons geld en de hand zelf aan het roer houden. Onze eigen programma's blijven het uitgangspunt. En als we Wetsus nodig hebben voor het beantwoorden van een onderzoeksvraag dan weten we hoe we onze Friese vrienden kunnen bereiken."